

ლიტერატურული გზეუტი

№3 (163) 12 - 25 თებერვალი 2016

ბამონის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

აკა მორჩილაძე

სუმბუქი საბავთო სერიალი

II-III

ნუგზარ ზაზანაშვილი

უსათაურო ლექსები

IV-V

ოლდოს ჰაქსლი

ორი ესე

XIV-XV

დასაწყისი №160-162

1.

ბინდიანის ქალაქი საღამო ჟამი კამათლის გორების დროა.

უძველეს ხანიდან ის სამიჯნურო ალაგად იყო ნახსენები და ასე გასინჯეთ, პატარაძალთა შენიღბულად გადარბაზულები-სათვისაც მორგებული ქალა გავხლდათ.

ქვაბლიანური დროების მინურვილიდან კი სწორედ რომ ეს ბინდიანი გაიღო ხელისუფლებამ ქალაქში ერთადერთ თავმყერის ადგილად. აქ მოხუცები მოიკრიბებოდნენ ხოლმე და ნარდს თამაშობდნენ. ეს უფლება მათთვის თავად გენერალ-პრეზიდენტს ებოძებინა, რაღა თქმა უნდა, ასურასტან ასურასტანის ჩაგონებით. ესეც ჩასათვლელია, რომ ქვაბლიანს ნარდი უყვარდა და ერთადერთ კანონიერ თამაშადაც კი გამოეცხადებინა.

ილია აბულასანი ამ ადგილს საბოლოო განთავისუფლების შემდეგ შეეჩვიდა. სულ მარტოდ დარჩენილიყო და თან იმ წლებში, შედარებით თავისუფლების ჩამოდგომის ჟამს, ბინდიანის ქალა ნაპატიმრალ ბერიკაცთა საყვარელ ადგილადაც ქცეულიყო. ძებნა-გამოტყევის ერთი-ორი მზირი ყოველთვის შორიასხლოს ტრიალებდა, მაგრამ აქაური საუბრები არასოდეს ყოფილა ისე ხმამაღალი, რომ ალბერვილის ბადეს ვინმე მოჰყოლოდა.

აბულასანისთვის ბევრი რამ იყო გემრიელი ამ ქალაქში: ძველი სიბოძის ნარჩენები, სიყმანვილის არსებობის უტყუარი საბუთები, ან უბრალოდ, ლაშქრობა მარტოობის წინააღმდეგ.

რევოლუციური ღამის შემდეგ აბულასანმა ერთხელაც ვერ ჩააღწია ქალაქმდებოლოს დრო მანაც გამოძებნა და ფრანგ ჟურნალისტთან ერთად მივიდა იქ.

მთელი ქალა მათ შემოუსხდა გარშემო. ვილაცამ ღვინო მოიტანა, სულ სამი ბოთლი. მწვანე მერხებზე მსხდომნი ერთი, ყურმომტვრეული ფინჯნით სვამდნენ და ლაპარაკობდნენ. დე მორანდი ილიმებოდა, თავადაც ჰყვებოდა რაღაცებს. აქ ფრანგული ესმოდათ, ზოგიერთებს მაინც.

სევდიანი, თუმცა ცოცხალი თვლების თამაში, დაგუდული ხმები და ერთგვარად მკაცრი ნაკვეთი ფრანგს ახსენებდა მოგზაურობას შორეულ მხარეში, ქვეყანაში, სადაც ოდესღაც ყოფილა, გაქუცულ ქალაქში უსვამს ღვინო ვილაც კეთილ კაცებთან ერთად და უფიქრია, რომ არაფერია უფრო ძვირფასი, ვიდრე სიმშვიდე და უბრალო ლაპარაკები მაშინ, როცა მზე ჩადის.

ეს იყო, რომ დე მორანი ეჭვობდა, ეს მოგონება გამეორებით სწვევოდა. ზუსტად ისე, როგორც ხდება ხოლმე ცხოვრებაში.

აბულასანი კი ორი ფინჯანი ღვინის შემდეგ თავის საყვარელ ზღაპარს ჰყვებოდა:

— აი, ამურების დრო მაშინ იყო, ვარდის ფურცლობები და მთელი ამბავი. ზემოთ ერთი რესტორანი იყო, სიმპატია ერქვა, მის პატრონს ილარიონ სახელას ეძახდნენ. მერე დაუხურეს ეგ რესტორანი. თორმეტ საათზე პოლკოვნიკი ამარინდო ამარინდი ქვემეხს დააჭექებდა გაღმა ბექობზე. ჩვენ დავდიოდით პირდაღებულები. მეტი, ალბათ, არც არაფერი გვეხერხებოდა. აი, იმ აივანიდან ვარდენ მობანე გადმოდებოდა და მთელს ქალაქს ატყობინებდა მნგრეველი ბასით, გავიღვიძეო. იეჰ, კიდევ რა მახსოვს? საღამოს სეირნობები, ფლირტი და ვაშლებით გამასპინძლება. ლიქიორების შეჯიბრი, მაქმანების შეჯიბრი, კულულების აუქციონი. კრივი ქუჩაში და ჩრდილების თეატრი... მოკლედ, თევრო, აი, ჩემი ეროვნული პოზიცია. სასაცილოა, არა?

— ოოო, ჯადოქრობაა, — წარბებს რკლავდა ფრანგი.

— გახსოვს, ილუმა, ღვინით სავსე კასრები რომ დაგორეს თავდაღმართში? — ეკითხებოდა ვილაც, — მთელს ქალაქში ღვინის სუნი იდგა...

— აისიდორა დუნკანი გახსოვს, ფეხშიშველი რომ მიდი-მოდიოდა ალისონის სასტუმროში?

— აისიდორა დუნკანი? აქ იყო? — უკვირდა დე მორანი.

— აისიდორა, აისიდორა, გასაგიჟებელი და გიჟი.

მეგობრები სახელმწიფო საქმიანობას უწუნებდნენ აბულასანს. ქვეყნის ამბებს ქუჩაში იგებ და მერე ხელებს შლიო.

— არა ვარ მთავრობის კაცი, — მართლაც ხელებს შლიდა ილუმა-მელექსე, — ბიჭებს უჭირთ და... საერთოდ, კაცმა არ უნდა იმუშაოს. რომელი ის მე ვარ?

ლელავდა, რადგან მართლაც განაგებდა სახელმწიფო საქმეებს. ნიაღვრის ქუჩაზე, სადაც რატომღაც ყოველთვის ქარი უბერავდა, ასურასტან ასურასტანის ჩუმ და უკარება სახლში ერთი აურზაური იყო.

სწორედ იმ დღით, დედიკოს და მამიკოს, პატარა ასიკოსთვის ფრანგი აღმზრდელი ჩამოეყვანათ. ჩვეულებრივ მდუმარე სახლში, სადაც კაშკაშა სინათლეც კი არეულობდა ითვლებოდა, ოქროსკულუბიანი პატარა ასურასტანი დაქროდა ოთახიდან ოთახში და მასწავლებელს ემალეობდა. ნორჩი ასიკო კარს ენარცხებოდა, სკამებს აყირავებდა და კიოდა.

— ენ, დე, ტლუა, ენ, დე, ტლუა... — მადმუაზელ ჟერეზე მოუღლედა დაჰყვებოდა ონავარს და ცდილობდა, მისთვის ახა-

აკა მორჩილაძე

ნანერები პარდის და გულგულისა სუმბუქი საგაზეთო სერიალი მეოთხე სერია — კატა და კალდი

ლი ცხოვრების დასაწყისი შეემსუბუქებინა.

პოლკოვნიკი ასურასტან ასურასტანი პირველ სართულზე, თავის კაბინეტში შეკეტილიყო და საათში ერთხელ დაიძახებდა ხოლმე:

— ბოგდიხან, ჩაი!

და როცა ბრვე კაცი ჩაის მიართმევდა, საიდუმლო მრჩევლის სისინი მოესმოდა:

— დაგანინკით უღვაშებს, ბავშვი გაართეთ...

პოლკოვნიკი რაღაცას წერდა, ჯღაბნიდა და ქალაღებებს ჭმუჭნიდა, მერე ისევ ხელახლა ასვლებდა კალამს.

ნაშუაღამევს, როცა უკვე ყველას ეძინა, კაბინეტიდან გამოვარდა და სავარძელში ჩასვენებული ბოგდიხანი გააღვიძა:

— ეტლი, გენერალ-პრეზიდენტთან მივდივართ...

მეორე დღა, 1935 წლის 17 სექტემბერი, სამახსოვრო გამოდგა, ერთი ხნით მაინც.

წინაღამ გენერალ-პრეზიდენტმა ბატის ფრთა ჩაანო ამირბარის ნაქონ სამელნეში და ხელი მოანერა ასურასტანის შედგენილ საბუთს შაითანბაზარში ადამიანთა სიკვდილით დასჯის გაუქმების შესახებ.

ამ მოულოდნელი საჩუქრის შესატყობად მთელს ქალაქში გამოიფინა ქვაბლიანელთა შავნითელი დროშები და ძებნა-გამოტყევის სამინისტროს მესაყვირეთა გუნდმა უსასრულო მარშითაც კი მოიარა ქუჩები.

თოთხმეტ სავაჭრო წერტილს უსასყიდლოდ დაარიგეს თითო ტომარა სიმინდის ფქვილი და, ასევე, თითო ლიტრი ნავთი. მთავრობის ამ საჩუქრებს მოსდევდა გენერალ-პრეზიდენტის კარგა მოზრდილი პორტრეტები, აშკარად უცხო მხარეში დასტამბული და მორთული შავნითელი არშიით.

ასურასტან ასურასტანი ალბერვილის სახლის მეორე სართულზე იდგა ერთ-ერთი ოთახის ფანჯარასთან და უკანა ეზოს გადასცქეროდა.

ფრანგის მიერ ნალოლიავები ბალახი აღარ არსებობდა და აღარც მისი სათბურები, მაგრამ აღარ არსებობდა თავლებიც, აჯანყების შემდგომ წელიწადს რომ მოენყოთ სათბურების სანაცვლოდ. ის საზიზღარი, თუნუქით შეჭედული თავლები ასურასტანის ბრძანებით მოენგრიათ და მაინც ბალახი დაეთესათ, თავლები კი ქუჩის გადაღმა გაემართათ. ასურასტანი ახლა ერთგვარი ბრაზით გასცქეროდა აბიბინეულ ბალახზე ჩამორიგებულ სადალაქო მაგიდებს, სადაც ცხრაასოცდამეორე პატიმარი უნდა გაეპარათ.

საიდუმლო მრჩეველი ღამენათევი და მღელვარე გახლდათ. ბეირუთიდან მოსული წერილის შინაარსი ავალდებულებდა, თავზე ხელი აეღო და ქვაბლიანთან სიკვდილით დასჯის გაუქმებაზე ელაპარ-

გვეჭირდება და მერე კი ვნახოთო. მერე მიუჩუმებოდა, ამის ოსტატი იყო.

ილია აბულასანიც ამ სამუშაოზე გასარეკ პატიმართა შორის იყო.

ისე ჩანდა, ერთი თვე ვარ-ასფაგურის ქვაბებში უნდა ეცხოვრა, თუმცა ამისა ჯერ არაფერი იცოდა. გახმინებულიყო კი ალბერვილში, სადაც გაგვეკავებოდა და მერე ისევ მოგვეკავებოდა. პატიმრების სია თავად ასურასტანს შეედგინა, მოხუცებს და უძლურებს მორიდებოდა და შესაძლო მარქაფიც ჩამოენერა.

სისხამზევე ალბერვილის ეზოში მოერეკათ ქალაქის მთელი დალაქობა.

აქ იყვნენ ძველი, თათრულ ადათზე თავის მპარსავი დალაქები და მენურბელენი, შელოცვათა მცოდნე ბებრები სატინის ხალათებითა და ჭრელ ქუდებით მოარულნი ქალაქში: ააქო, მარზეპანა, ზემო შაბტენა, ხიშტო და ცნობილი მუნჯი დალაქი, და აქვე იყვნენ ფრანგულ სახელოსნოთა უწინდელი მეპატრონენი, მეპარიკენი და მვარცხენელ-დამქუჩქუჩებელი, ან უოდეკოლონოდ და უპუდროდ შთენილნი: პილიო, სალვიო, კოხტა ანგერცუნი, პარიკმახერი შენდარდია პოლოკი.

თმის პროფესორთა ორივე ფრთა, აზიურიცა და ევროპულიც, უტყვად აკრაჭუნებდა ხელის მანქანებს, რადგან ტუსაღებთან გასაუბრება მათთვის ხმამაღალი ბრძანებით აეკრძალათ.

თმა-წვერის ნარკვეცის შემდეგ პატიმრები დაანჯივლეს, მაჯებით ჩააბეს ერთმანეთს ძველი ნაცადი ხერხით და ეზოს ჭიშკართან ათეულეზად მოანჯივლეს. სულ ახლოს იყო მზენაკლული დღით მოდუნებული ქალაქი, ფერნასული და რაღაცნაირად მხვენეული და როდესაც ბადრაგი ზღურბლს იქეთ გადაუძღვა პირველ წყვილს, ვილაცამ შეჰყვირა ეზოში:

— გაუმარჯოს პრეზიდენტ ამირბარს, ძირს ველურები!..

ათი წლის განმავლობაში ეს იყო პირველი ხმამაღალი მონოღება ამბოხისაკენ, გამოთქმული საჯაროდ და ხმამაღლა, მაგრამ შემძახებელს არავინ აჰყოლია. ისა და მისი მეწყვილე მწკრივიდან გამოათრიეს და ალბერვილის უკანა სადარბაზოსკენ გაირეკეს ნიხლის ცემით.

ამ დროს ძებნა-გამოტყევის ჯიგრები ქუჩებზე დაჰქროდნენ და ხალხს სადარბაზოებში ერეკებოდნენ. ასურასტანს კარგად შეედგინა ტუსაღთა საბრაუნოს გასავლელი გზის გეგმა, მაგრამ ოთხ-ხუთ ადგილას ხალხი მაინც დინახავდა პატიმრებს და პატიმრებსაც შეეძლოთ ვინმეს დანახვა.

თავიანთი ბებიებისაც კი. — დახურე ფანჯარა! — შეეთრიე შიგნით! — დაკეტე მალაზია, გადი საწყობში!

პატიმრები კი უსიცოცხლო ქუჩებზე მიაბიჯებდნენ.

ბადრაგი დიდი იყო და ავი. ოთხ ტუსაღზე ერთი ჩაფარი დაითვლებოდა თავისი შაშხანითა და სამოცი ვაზნით.

აბულასანს მენყვილედ ხვდა ერთი მხარბეჭიანი, შავყვითელი, წარბგადაბმული და ფართე ნესტოებიანი ჯეილი. ცისფერთვალეა და წითელხელეა მეტად ჰგავდა იმ ზღაპრის გმირს, გველუშაპი რომ მოკლა და წყალი დაუბრუნა საბრალო ქალაქს.

როგორც პატიმარი პატიმარს, აბულასანი სცნობდა ამ კაცს და ის ერთგვარად მოსწონდა კიდევც.

მენყვილეს ანდუყაფარ საურმაგი ერქვა, თუმცა ყველა შერქმეულ სახელს — უმლილოს — ეძახდა, რაიც რომელიღაც ენაზე ხანძარს ნიშნავს.

ის მარტოხელა ყაჩაღი გახლდათ. თავისებური ყაჩაღი, სახელმწიფოს მწირი ქონების ცეცხლის ნაკიდებით გამწივებული, დამცემი და ყოველივე ამისთვის პოლიტიკური სარჩულის დამდები დასახვერტი ვინმე.

ანდუყაფარ საურმაგს აფსუსის ხევის შემრიგებლად ემსახურა ამირბარის ხანაში და სინამდვილეში დუხტია მესამლე ერქვა. ანდუყაფარ საურმაგად ის ერთ ქლესა ლიტერატორს მოენათლა, რომლისთვისაც დუხტია მესამლე მინის ნაკვეთი ერქუქებინა აფსუსზე და ეთხოვა, ერთი რამ კარგი გვარ-სახელი შემირჩიე, სადარბაზოდ რომ მოვიხმარო.

შემრიგებლობა სირიუს ამირბარის მოგონილი თანამდებობა გახლდათ და დანყობილი შინაარსით უბნის წინამძღოლს, იმავდროულად კი მამასახ-

* * *

„ჭეშმარიტება ლომს ჰგავს.
არ არის საჭირო მისი დაცვა.
დაე, იარსებოს შენგან დამოუკიდებლად.
ის თავის თავს თვითონ დაიცავს.“
ნეტარი ავგუსტინე

რას იფიქრებდა ნეტარი მამა,
რომ ლომსაც ოდესმე
გადაშენება დაემუქრებოდა

* * *

სვიფტიდან

თვალი ეჩვენება ყველაფერს,
ყური ეჩვენება ყველაფერს,
გული — ვერ,
ჩემო გულივერ...

* * *

ყველა აეროპორტის დიზაინი
ნათელ ფერებშია გადანყვეტილი:
ღია ნაცრისფერი,
ღია ნარინჯისფერი,
ღია ყვითელი,
ღია მწვანე...

რათა?

რათა და
რათა მგზავრს
ერთი ნუთითაც კი არ შეეპაროს
ექვსი —
რომ მგზავრი ცოცხალია,
და რომ მგზავრი ცოცხალი დარჩება
მგზავრობის შემდეგაც,
და საერთოდ —
რომ მგზავრი უკვდავია!..

* * *

თუნდაც
სანეტარო სიმშვიდე
მელოდებოდეს
იქ,
ან კიდევ უფრო მეტად
სასიამოვნო რამე
მელოდებოდეს
იქ,
მაინც
მირჩევნია
აქ,

თუნდაც

აქ —
სადგურ „ვარშავა ცენტრალნასთან“
ყავისფერითა და
მუქი ნარინჯისფერით
ელეგანტურად გაფორმებულ,
გემოვნებიანი ჯაზის ჩუმი ხმებით სავსე,
პატარა კაფეში,
მუქი მწვანე მცენარის გვერდით —
ყავის დიდი ჭიქით ხელში...

* * *

ბარსელონაში შელამებულზე,
პატარა ლამპიონების
დაბინდულ-ყვითელ შუქში

ფორთოხლის ხეებიან პატარა ქუჩაზე
დასეირნობენ სიჭაბუკით მთვრალი
შეყვარებულები

ფორთოხლის ხეებიან პატარა ქუჩაზე
დასეირნობენ რიოხაგადაკრული
მოხუცებულები

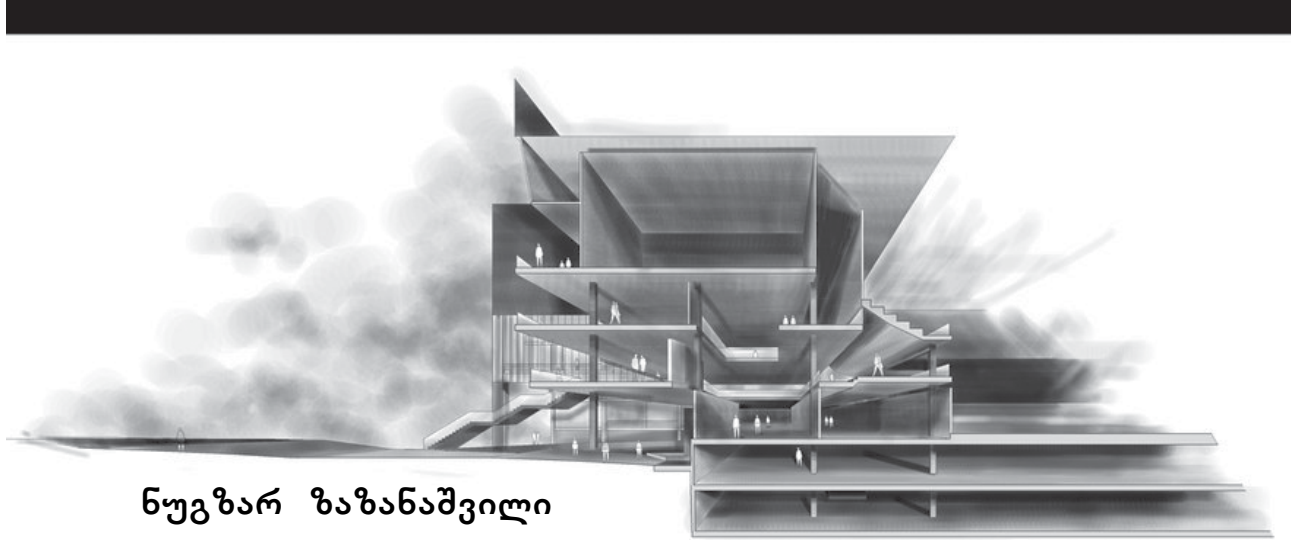
ფორთოხლის ხეებიან პატარა ქუჩაზე
ფორთოხლის ფოთლისფერი სკამებია
ვზივარ და არაფერზე ვფიქრობ
არავის ვიცნობ
არავინ მიცნობს
თითქოს აქა ვარ
და არც ვარ თითქოს

* * *

ტანზანიიდან

ჯოგი
ჯოგინგით¹
ჯანს იჯანსალებს
ჯანი თუ ჯანობს

¹ Jogging (ინგლ.) აქ — ძუნძულით რბენა.

ნუგზარ ზაზანაშვილი

არ ჯავრობს ჯავრი
ქარი ნაიღებს ისევ წასაღებს
რაც იყო
იყო
რაც არი
არი

რად უნდა დიდი ფიქრი და განსჯა
მოჩანს რაც მოჩანს
არ ჩანს რაც არ ჩანს
ჯადოსნურს ვინღა ეძებს გასაღებს
გაქრა რაც გაქრა
დარჩა რაც დარჩა

კამეჩი
ზებრა
ჟირაფი
სპილო
ბაბუინებიც აქვე არიან

და
მაინც ვნვალობ
გავერკვე ვცდილობ
სად ცხადია და
სად სიზმარია

* * *
თუ მალვიძარა გაღვიძებს
ე.ი.
სიზმრები გაკლდება

* * *
ბედის სიმუხთლის კანონი

მესიჯები,
პროექტები,
რეპორტები უსასრულო...

იმ ორ კვირას ელოდები,
იმ თოთხმეტ დღეს ელი, სულო,
იმ შუალედს ერთი ბენოს,
რომ ვეძახით შვეზულებას —
როცა წყდები სუყველაფერს,
სადღაც შვება გეგულება,
მიდიხარ და იკარგები,
არაფერი გენაღვლება,
და ხარ შენთვის,
შენებურად,
რომ დაინყებ გაღაღებას...

აი, ამ დროს
უეჭველად
რალაც
ცუდი
მოხდება...
ან ტრიპერი შეგემთხვევა,
ან ბებია მოკვდება!

* * *
ვახუშტი კოტეტიშვილიდან

არ მიშველის ალილია,
არ მიშველის ოსანა —
ვიცი, მაინც არ ამცდება
ჯანდაბა და დოზანა!
დოზა,
მთავარია დოზა,
მით უმეტეს — დოზანის...
იქნებ გაითვალისწინონ,
რომ ვიყავი მგოსანი,
დავფრინავდი,
ვნავარდობდი,

ვჭიკჭიკებდი,
ვგალობდი,
არაფერი მანუხებდა,
არასოდეს ვნვალობდი,
ვჭიკჭიკებდი დღისით,
ღამით,
გარიჟრაჟზე,
სალამოს,
ჰოდა, იქაც იქნებ ბევრი
არ მანვალონ, მანამონ,
კარგი თვალთ შემომხედონ —
დიდი დოზა დოზანის
მომისაჯონ:
იმდენი რომ —
ფაფუ შენი მგოსანი!..

* * *
საბავშვო ლიტერატურიდან

დგება ისეთი დროც,
როცა თავისით იბადება კითხვა:
შეიძლება, კაპიტანო,
გემზე ბარგი ავიტანო?

და... გსურს — აქ აღარ იყო,
გაემგზავრო შორს, ძალიან შორს,
ცხრა ზღვას იქით,
დასაკარგავში...

ოლონდ...
როგორ უნდა აუხსნა ბავშვებს?..

ვდგავარ ღამის ქუჩაზე
გადასასვლელთან,
მანვიმს,
ველოდები მწვანე შუქს,
მაგრამ შუქნიშანი მგონი მოიშალა...

ხვალისთვის კარგი პროგნოზია —
გზაში არ დავსველდები მაინც...

ინშალაჰ!..

* * *
ზაფხულიდან

ჰაერი ხურს
ხურს ჰაერი
გახურებულ ჰაერს
ქარი გამვლელებს სახეში ახლის

კარგია თუ ქალაქიდან გაღწევის
ფული გაქვს
ან თუ შეგიძლია გაილო ხარჯი
კონდენციონერიანი სახლის

თუ არადა იქმინე
ოფლად იდინე
და თუ მოხუცებული ხარ
და თან სუსტი გული გაქვს
კიდევაც მოკვდი

მოკვდი
ადრე თუ გვიან ხომ ყველა კვდება
რა მოხდა მერე რა მოხდა მერე რა
მოხდა მერე რა მოხდა მერე რა მოხდა
მერე რა

უკვე ბოდვას ვინყებ

მაინც რა აუტანელია ეს სიცხე
რა აუტანელია ეს სიცხე
რა აუტანელია ეს სიცხე

40 გრადუსი
რასაც
გინდ 40-გრადუსიანი არაყი მისცხე
გინდ ცივი ლუდი მისცხე
გინდ ორივე ერთად მისცხე
მაინც არ გშველის

ხურს ჰაერი
ჰაერი ხურს
პროვინციულ ქალაქში

და საერთოდ —
მერე
არაფერი
ხდება

*** * ***
რომანტიკოსებიდან

არ ვარ იგივე მარად და მარად
მე ვსდევ უამთავლას
არ ვარ იგივე მარად და მარად

ან როგორ შეიძლება იგივე იყო
მაშინაც როცა მთელი ცხოვრება წინაა
და მაშინაც როცა მთელი ცხოვრება უკანაა

თუმცა
მთავარი ისაა რომ არაფერია მთავარი
ანუ
რომ ყველაფერი მთავარია
ნამოცდენილი სიტყვაც
გაქცეული მზერაც
და გაფრენილი ქაღალდის ჩიტიც

*** * ***
ფეისბუქის ფრენდების უმრავლესობა
ჩემს ნატურალურ ფეისს
არასოდეს იხილავს

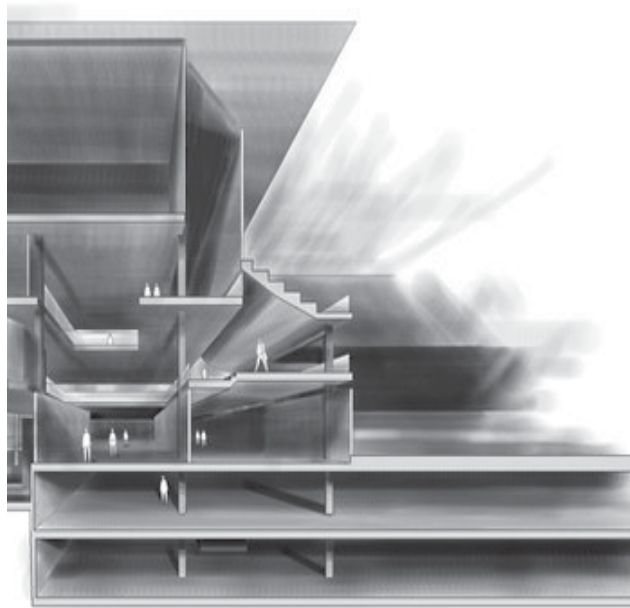
ჩემი გასვენების დღესაც კი

*** * ***
რა მშვენიერი ღრუბლები ადგას
ამ მახინჯ სახლებს

*** * ***
ნიცშედან

შენი ნომერი გამომხილეს
ყოველდღე ვრეკავ
ერთი და იგივე ხელოვნური ხმა
იმეორებს ერთსა და იმავეს
„აბონენტი გასულია მომსახურების ზონიდან“

ეგ ხომ მეც ვიცი
მაინც ვრეკავ
იქნებ ოდესმე ბუნებრივმა ხმამ მიპასუხოს
როდის
დაბრუნდება
აბონენტი
მომსახურების
ზონაში

ლელა მეტრეველი

ანდაჯიბის თემაზე

წყალნი წავლენ და წამოვლენ როცა,
თქვენ ხომ დარჩებით მაინც, ქვიშანო?!
თორემ ირგვლივ სულ არავინ მოჩანს,
ამ ბენვის ხიდზე რომ გაგიყვანოს.

ჟამი, უღრუბლო დღეთა მპარავი,
არც მოგკლავს და არც ცოცხლად დაგარჩენს,
არც გეგულება ქვეყნად არავინ,
რომ ჩამოეყრდნო, როგორც ყავარჯენს.

მოჰგავხარ ბატკანს — მგლების არჩივი,
ან ფოთოლს, ხევში ქარით ჩანატანს
და ეჭიდები ლექსებს ხავსივით,
რადგანაც ირგვლივ ხავსიც არა ჩანს.

საქართველოს — „შიზ მახვილი“-ს თემაზე

1
ვერ გეტყვი ახლა: „შიზ მახვილი“,
რადგან მახვილით ომს ვერ მოიგებ,
მაგრამ სანამდე — თავი დახრილი,
რა გეშველება, ჩემო თოლიგე?!

2
სხვა დროა. არვინ შეიბამს მახვილს,
მოყვრად მოსულ მტერს რომ შეერკინოს,
ო, რა იქნება, ისეთი გახდი,
შენ გამო გული რომ არ მტეკინოს.

რად მივყვებოდი უღრანი ტყისკენ
ამ საცალფეხო, ვინრო ბილიკებს?
იცის ფარვანამ, რომ ცეცხლი დაწვავს
და მაინც მუდამ მისკენ მიიწევს.

წუხელ ზეობდა ორგული, —
სიზმარს მოყვები წყლის პირს...
მე შენთვის მაშინ ვლოცულობ,
როცა ძალიან გიჭირს.

რაჭან

ზოგისთვის ისე სულერთია შენი წყალ-ჭალა,
ზოგისთვის ისე უცხო არის შენი ხედები...
მე კი შორიდან სიყვარული როდი მაკმარე,
ახლოს მოდიხარ და ალერსით ფეხქვეშ მეგები.

მზე ჩახჩახებს და გვირილიან მინდორს იუნჯებს...
ადგილის დედავ, ირგვლივ ყველგან შენი სულია!
კატაბალახას წვეთებივით ვსვამ ცის სილურჯეს
და, ბედნიერი, არაფერზე ვფიქრობ სრულიად.

ზაფხული

თითქოსდა ვფურცლავ განცვიფრებული
უცნობი წიგნის ბევრის მთქმელ სარჩევს...
თივის ბულულზე თავმიდებული,
ცის გარდა, ირგვლივ ვერაფერს ვამჩნევ.

ფრენენ მერცხლები კენტად და გუნდად,
ისმის ჟივილი, ზეცის ამკლები,
დღეს დავუბრუნდე ბავშვობას უნდა
და გავატანო მერცხლებს ნატვრები,

მათ კი ცარგვალი ფრთებით დასერონ
და ამიკინძონ ღრუბლის რვეული,
ან ზეცის წიგნში გადაიწეროს
ჩემი ნატვრები, ლექსად ქცეული.

სიკვდილი

მოვა შავი ლაბადით თუ პერანგით,
გადათიბავს ტანჯვასა და კირთებას
და სიცოცხლე — ხანმოკლე და ვერაგი —
გაფრინდება, შენთან აღარ იქნება.

აღარ გერქმევა ალბათ შენობა,
ჩამონგრეული ჩემო ქვითკირო,
დავჯდე, ეს ბედი (თუ უბედობა!)
ცხარე ცრემლებით გამოვიტირო,
თუ თვითონ ვიქცე ქვითკირის ზღუდედ,
გარს შემოგველო, ისე დაგფარო,
რომ გადამირჩეს ეგ ჩიტის ბუდე
და ჩაქსოვილი მასში სამყარო?!

იავნანად ჩამესმება წვიმა,
ძილში ვიგრძნობ შენი გულის ფეთქვას
და სიზმარში მოგიყვები იმას,
რაც ოდესღაც ცხადში უნდა მეთქვა.

გავიღვიძებ, დავიწყება ყოვლის
მომინდება. თუ ინება ღმერთმა,
ერთიანად გადაბარდნის თოვლი,
რაც ოდესღაც შენთვის უნდა მეთქვა.

მთელი — არა,
სულად, ხორცად დაფანტული
გაჩენიდან ამ სანუთროს ვალებს ვიხდი.
ისე ბევრჯერ
მომეჩვენა დასასრული,
როცა დადგა, ველარ მივხვდი.
სიცოცხლე რომ
ვერ გასცდება ვინრო შუკებს,
გულს სცოდნია გაქვავება, გამეხება,
მღვიძავს, ვფიქრობ,
დავფუსფუსებ, მაგრამ უკვე
არაფერი არ მეხება.

იხსენებ — ჭრილობებს იშუშებ:
ყველაფერს ეფინა ნათელი...
ო, რა სავსე იყო სიჩუმე,
რამდენი რამ ჰქონდა სათქმელი.

დაბნელდა. შეგრძნებებს გიჩლუნგებს
შანდალში ჩამწვარი სანთელი.
რა ცარიელია სიჩუმე,
ალარაფერი აქვს სათქმელი.

„სამშობლო ხარ! — ამას აღარ ეშველება“.
ელა გოჩიაშვილი

უთქვამთ: „მხოლოდ შენივ თავით, რაც მოგივა“,
აქ კი, თუნდაც სიმნრით მინა ჭამე,
ვერ გაიგებ, ამჯერად რა გამოგივა,
თუ საერთოდ გამოგივა რამე.

სამშობლოა! ამ გრძელსა და ამ განედზე
გაგაჩინა (სიცოცხლისთვის!) ღმერთმა,
მაგრამ ეჭვი სანამ უნდა განვალბედეს,
თითქოს ყოფნა სწორედ ამას ერქვას,

როცა მიწყევ მოწყალეა უნდა თვალო,
მგლის ხროვაში — დამფრთხალ კურდღელს ჰგავდე
და ვერ მიხვდე, რომელ მათგანს შეეფარო,
თუ ჩირგვები მოიძებნა სადმე.

თუკი ცხოვრება არ იძვრის,
ხარს დაემსგავსა ოჩანს,
თუ ყველაფერი გათავდა,
თუ ყველაფერი მორჩა,
თუ მაინც დარჩი ცოცხალი,
არსებობ, ანუ სუნთქავ,
გაგიმეორებ ერთხელაც,
რაც არაერთხელ უთქვამთ:
— არ მოგეჩვენოს მანძილი
შორი მიწიდან ცამდე,
ნამოდექი და ხელახლა,
ისევე ხელახლა სცადე!

ამის პასუხად იყო, რომ მითხრა, ჩვენ ერთ მოხეტიალე ქარავანს ვიყავით ადევნებული, ჰო, ერთ ქარავანს ვიყავით ადევნებული. მართლა ასე იყო და იმ ქარავანს ორი მგზავრიდა შემორჩენოდა. ამიტომაც ასე ვისხედით და ვისხედით. სიჭაბუკე, როგორც უკვე ვთქვი, ჩავლილი იყო, ის საღამო კი თითქოს უძრავი სიღრმიდან ჟონავდა. ირგვლივ გამჭვირვალე ბინდი ლიცლიცებდა და გარშემო უცნაური მყუდროება იყო განფენილი. ქალაქის ფუსფუსი ვერ არღვევდა ამ მყუდროებას. ჩვენ სიხლოვეს რამდენიმე ძველმა ნაცნობმა ჩაიარა. ზოგი მათგანი მცირე ხნით შემოგვიერთდა კიდევ და მერე დაგვშორდა. დიდხანს ვისხედით. ლუდს ვწრუპავდით. მერე მოულოდნელად განვიმდა. წვიმამ ვორონცოვის მთელი სივრცე მოიცვა. გამჭვირვალედ ცრიდა და მალე გადაიღო. სულ ოდნავ დავევლდით, მაგრამ ფეხი არ მოგვიცვლია. კაფე-ბარში ღია ცისქვეშ ვისხედით და მთელი არსებით ვგრძნობდით, როგორ ირეკლავდა სველი ქვაფენილები საღამოს სინათლეს.

უშანგი გავიხსენეთ, ჩვენი ძველი მეგობარი. უშოს ვეძახდით. უშო მეტწილად უნივერსიტეტის ბაღში იდგა, ცალი ხელი ჯიბეში ჰქონდა ჩაყოფილი და კეთილად ილიმებოდა. თიანელი იყო, რამდენჯერმე მიატოვა სწავლა და ნავიდა უნივერსიტეტიდან, მაგრამ ბაღს არ მოშორებია, გამუდმებით ბაღში იდგა, „პრიმას“ ეწეოდა და თავისებურად, ნაწყვეტ-ნაწყვეტ ანდრე ჟიდის „ყალბი ფულის მჭრელებზე“ და უილიამ ბლეიკის „ვეფხვზე“ საუბრობდა.

და უეცრად წარმომიდგა, როგორ მოჰყვებოდა უშო ჭავჭავაძის პროსპექტზე მოხეტიალე ქარავანს. ძალი ყეფდა და ჩვენი ქარავანი კი მიდიოდა. წვიმდა და ქარავანი მიიზღაზნებოდა. თოვდა და ქარავანი მაინც თავისას არ იშლიდა. იყვნენ მუდმივი და გზადაგზა შემომატებული თუ ადევნებული მექარავნები. უშო მუდმივი მექარავნი იყო. სადაც უნდა წავსულიყავით, რომელიმე მოხეტიალე მექარავნის მანსარდაში თუ ელბაქიდის დაღმართის რომელიღაც დუქანში, უშო ყველგან თან გვახლდა.

- სხვა კაცი იყო, — თქვა შერმადინმა.
- ადრე ნავიდა, — გამოვეპასუხე მე.

წვიმამ გადაიღო. წვიმის შემდეგ დიდხანს აღარ გვისაუბრია. მე და შერმადინი მოედანზევე დაგვშორდით ერთმანეთს. ერთხელაც გაგზედე მას, ჩვეული, დინჯი ნაბიჯით მიაბიჯებდა. ოდნავ გადალილი ჩანდა. ვინრო ქუჩა გაიარა და თვალს მიეფარა. მე კი დიდხანს ვიდექი და ვფიქრობდი — რაზე ვფიქრობდი, მიჭირს თქმა. მიუხედავად იმისა, რომ გვიანი იყო, არ ავჩქარებულვარ, რადგან ვიცოდი, რომ აღარ მეჩქარებოდა. უეცრად გონება გამინათდა, ჩემს ცხოვრებაში რაღაც დამთავრდა, დამთავრდა ის, რაც აქამდე ინერციით მოედინებოდა და რასაც თითქოს დამთავრება არ ეწერა. ის, რაც მუდმივი განახლების ნიშნით არის აღბეჭდილი, შეიძლება ისეთი სიძლიერით ვეღარ განახლდეს, როგორც აქამდე ახლდებოდა და ამას ქვეშეცნეულად იგრძნობ. თითქოს სასიცოცხლო ენერჯია უკუიქცევა და წარსულის მოგონებად გარდაისახება. უკვე განვლილი ცხოვრება სხვა მნიშვნელობას იძენს და შენც არსად გეჩქარება.

ახლა, როცა შერმადინი აღარ არის ჩემ გვერდით და მასთან უსიტყვო ურთიერთობაც სადღაც გაქრა, ასე ვფიქრობ — ჩვენ მართლაც ერთ ქარავანს ვიყავით ადევნებული და ამ ქარავანს დიდხანს მივყვებოდით...

შარშან თბილისში ნიაღვარი რომ მოვარდა, ნიაღვარი კი არა, წარღვნა იყო, წყნეთის თავზე ახალდაბიდან დაიძრა, მდინარე ვერეს შეუერთდა და ადიდებული ქალაქში შემოიჭრა, ადამიანები იმსხვერპლა და გარიყა, სახლები წაიღო, უამრავი ხე-ტყე ჩამოიშრა. ამ წარღვნამ ჩვენი სიჭაბუკისდროინდელი ადგილებიც ნახვეტა — ვერეს ნაპირები და ზოპარკის მიდამოები, ცხოველები გაფანტა ქალაქში, ბევრი მათგანი კი შლამში ჩაიძრა.

ჩვენც ასე გავირიყეთ. დროის სრბოლა შეუმჩნეველია, მაგრამ ისიც წარღვნასავითაა. ამ წარღვნამ გაგვრიყა და დაგვაშორა ერთმანეთს, დინება წაიღო წლების სიღრმიდან დაძრული ჩვენი მშვენიერი და სევდიანი მოხეტიალე ქარავანი.

მზია ხეთაგური

დაბალ ღობესაც ველარ ავწვდი

უეცრად, უეცრად ისე ავტყდი, სადაფის ლილივით ისე ავწყდი, რაღაცა ისეთს გადავანწყდი, ეზოში წყალივით ისე დავწყდი, ხმას ველარავის ველარ ვანვდი ბლის ტოტებივით ისე დავტყდი, დაბალ ღობესაც ველარ ავწვდი, ისე დავენარცხე და დავმარცხდი... ყინვისგან ალმური ისე ამდის, რისხვა ზეციდან ისე დამდის, ნაწყნედები, უკვე თუ არ ნაწყნედი, სამგლე მსხვერპლივით ისე ავტყედი!

პროკლამაცია

როგორ მომბეზრდით ყველანი, ეგ თქვენი ყალბი ლელვანი! ჩამომინგრით კერანი, ქვებით, თავში რომ ვიხლი... მაგ თქვენი უშო ღრუნანით, გულს დამაჩნით კბენანი, როგორც ქალაღზე მელანი — იღვრება ჩემი სისხლი!

როგორ გიშველოთ კეთროვნებს, პირშავიანთა თეთრ მონებს, ტყუილ-უბრალოდ ვეომე სიტყვების წყება-წყებას... ათასჯერ გაგიმეორებთ, — ჩემში ნუ ხედავთ ვერ მომრევს, რადგან „დიდკაცთა“ ქვემოზე, ყველა მორჩილად წვება!

„დიდკაცთა“ ნამცეც-კაცობას ვერ შველის მარჯვედ ანცობა, ბოთლზე მორგება საცობად შამპანურ-არაყ-ლუდის... ენაზე კვერის დაცხობა, ოქროზე ოქროს დანყოფა, თავზე ნამუსის დამხობა უნამუსობის ქუდით!

სადამდე თქვენი დაშვება? ცრემლისგან თვალი არ შრება, პირფერთა ამ თავაშვებას გული თქვენგან შორს მიჰყავს... ეგ თქვენი შეპარაპაშება, რა ურცხვად მეთამაშება, ქრისტეც ამაოდ დაშვრება, რადგან არავინ გიყვართ!

ზღარბის პოლიუმი

ეკლებზე აისხა სხვისი ბრწყინვალეობა, სხვისი სიყვარული, სხვისი თავგანწირვა, სხვისი ორმოები წამოიცვა და სხვისი სიტყვებით ამოავსო... მერე გადაღება ცისფერი ლურჯად, მზისფერი — ყვითლად და მოპარულ-გადაკეთებული ფერებით პოდიუმზე დადგა... ეკლებზე აირეკლა სხვისი იერსახე, სხვისი კუთვნილი მქუხარე ტაში, სხვისი ნიჭი და სულგრძელობა... ახლა კი დადის ასე გაბლენძილი და ეკლებზე ასხმული დიდებით ორ კურდღელს იჭერს: თან ეკლებს მალავს, თან სხვისი მზითვითა და პატარძლური „უმანკოებით“ ქორნილებს იხდის!

შეღებილი სისხლის ანემია

ნაირ-ნაირი ჯგუფის დონორები შენთვის სისხლს იმეტებენ...

თუ ნებით არ გაიღებენ, ისე უსრიალდები ძარღვებში, თავადაც ვერ ხვდებიან საიდან გაუჩნდათ ანემია, რომელსაც ექიმები ვერ შველიან! შენი სისხლი კი „გააზნაურებულ მდაბიოთა“ ჯგუფს ეკუთვნის, — არისტოკრატთაგან გამოძალულს, საკუთარ ძარღვებში ცისფრად რომ ლებავ! მაგრამ შენი ჯგუფის დონორებს ანემია არ ემართებათ, რადგან შენი ე.წ. „არისტოკრატული“ პირფერობა მათთვის ისე მშობლიურია, როგორც საკუთარი მდაბიურობა! თუმცა, სადღაა არისტოკრატია ან „სუფთა სისხლის“, ან „ეგრეთ ნოდებული?“ იჩხვლიტე თითზე — ჯერ შეღებილ სისხლს დაინახავ, მერე — ნითელი დროშების ფრიალს!

პოეზია

იგი არის ბედნიერი, როცა უბედურია, როცა მასზე სეირნობენ, და რომ, სულ ემდურიან! როცა სული ეკანრება ბლაგვიანი ნემსებით, სწორედ მაშინ ეწერება სისხლიანი ლექსები!

ოთახი

დილით ისე ვახელ თვალებს, თითქოს ვალებ ფანჯრებს, და შემოდის დილის ნაცვლად სასიკვდილო ორგია... ვებრძვი დილას და ყურს ვადებ უსიცოცხლო მაჯებს, დილა ზენარს ცივად მაფენს და ოთახი — მორგია...

სცენები წარსულიდან

უეცრად ცხვირიდან ნაწნავები გამოეზარდა, პირიდან ბაფთები გამოუცვივდა და ნაწნავებს ჩაენწა! თვალები ლენინ-სტალინის სურათებად გადაიქცნენ, მკერდიდან პიონერულმა წითელმა ყელსახვევმა სისხლად იფეთქა... თმაში „ჯაყოს ხიზნებმა“ ოსურ-რუსულ ჰანგებზე დაიწყეს ცეკვა! ყურებიდან ილია ჭავჭავაძის მკვლევები გამოცვივდნენ ყვირილით: ჩვენ მოვკალით ილია, მაგრამ ვერ გვიპოვით! ჩვენ ჯერაც ცოცხლები ვართ და მუდამ ვიცოცხლებთ! ჩვენ თქვენში ვართ და თქვენ — ჩვენში! ჩვენ მოკვდავები ვართ, მაგრამ უკვდავნი!

იქ, სულშივე გაჰქრა

კიდევ ერთი მწვერვალი
იბადება, ვხედავ;
ძალა, აღუწერელი,
უცხო ქარებს ხვეტავს.

კიდევ ერთხელ დროებითს
მარადისი ებმის,
ვამხელ მძაფრ სიტკობებით
ფიქრს, კვდომასთან შებმის.

ქარი, რაიც სტრიქონთა
დაიღვარა ლაშქრად,
მხოლოდ სულში იყო და
იქ, სულშივე გაჰქრა.

ვინ დაბადა? რა ძალამ?
რა ფუნჯებმა ჰხატეს?
რა არხებმა დაცალა?
ან რა ზღვები დატევეს?

უპასუხო კითხვანი
მიგროვდება, ვამჩნევ,
აღარ ვამბობ: „მითხარი!“,
აღარ ვითხოვ: „მამცნე!“.

აღარ ვამბობ, რადგანაც
არ სცალია ზეცას,
ხოლო ქარი ამდგარა,
ქარი ბალახს ჰკეცავს.

სიღრმეები იღება,
ლავა წვიმებს იშრობს,
უნდა ეს თარიღები
სადმე აღინიშნოს!

კიდევ ერთი მწვერვალი
იბადება, ვხედავ,
ძალა აღუწერელი
ქარებს სადღაც ხვეტავს...

ბელოღიანი

მოგონებები ჩნდება და კრთება, ნელა მოინევეს,
მწკრივად მიეხმის,
მილიონობით დაქნულ ფრთებდა
ჩემსკენ ილტვიან მელოდიები.
ახლოვდებიან ყოველი მხრიდან,
ასხვაფერებენ ნაცნობ რელიეფს,
არც ზურგს შეაქცევს ჩემი ფიქრი და
არც რამე საფარს მოიშველიებს!
მოგონებანი — მიძინებული სულის
სამყაროს მძაფრი შერხევა,
მოგონებანი — გარსად ებურვის ჩემს არსებობას,
როგორც ხერხემალს;
ჩემსკენ იქარის ხშირი ალყებით,
ზემოთ ევლება ყველა თამასებს,
მოდის პირდაპირ და, ვით ტალღები,
ურიცხვ ნაფოტებს მოათამაშებს.

შალვა საბაშვილი

მაგრამ რამდენი გზად იკარგება!
მაგრამ რამდენი გზად იწრისება!
სადღაც, ჩემგან შორს,
უკვალოდ ჰქრება მიმკრთალებული ჭეშმარიტება.
რას მახსენებენ? ნეტავი რისი
არდავიწყების სურთ ჩაგონება?
რა არის არსთა შორი სანყისი,
რაიც ჩემს წარსულს შეჰკრავს კონებად?
რა ხმა — დუდუკის? სტივის? დაირის?
თუ — სალამური რასაც ჰყვებოდა?
რა დამავინყდა მე იმნაირი, რაიც არ უნდა დამვიწყებოდა?
და შეცხუნებით თრთიან გრძნებანი,
წარსულის ჩრდილებს ეტოლებიან,
და მოფარფატე მოგონებანი ირგვლივ
თოვლებად მეთოვლებიან.
დაუსაბამო მხარეთა ნისლი
მონატრებული ფერით მეზურვის
და მახსენდება თანდათან,
ისევ თითქოსდა რაღაც მივიწყებული.
იჩქარეთ, ფიქრნო, იჩქარეთ, ხმებო,
მუდამ ერთმანეთს მწკრივად მიეხმით,
აივსოს სული და შთაგონება შემოჯარული მელოდიებით;
მოდით, მოგროვდით, მოაწყდით ზვავად
გაბატონებულს ირგვლივ რელიეფს,
ფიქრი არც შიშით საითმე წავა და
არც საფარებს მოიშველიებს...

აღარ მემონა

მე არ მემონა, საქართველოს კვლავ ვინმე ჰყავდა,
მე არ მემონა, საქართველოს კვლავ რამე სურდა,
მიტოვებული სივრცეები და ქროლვა ყვავთა
განწირულებას უსასრულოს გზავნიდა სულთან.

გადათელილი საზომები, ორპირ აბრებად
გადაქცეული ფასადები ასეულობით,
ირგვლივ ყველაფრის აღრევა და გათანაბრება,
უფასურობა ყოველგვარი ფასეულობის;

თითქოს ყველაზე უმაღლესიც გაუფასურდა,
იყო წყურვილი, მაგრამ არა, რომ ჩამეკონა...
მე არ მემონა, საქართველოს კვლავ რამე სურდა,
კვლავ ვინმე ჰყავდა საქართველოს — აღარ მემონა...

იმის სანაცვლოდ

იმის სანაცვლოდ, რაც მე წამართვი,
ქროლვავ დროისა, რა უნდა მიზლო?
ო, შენი სწორად სცან მისამართი,
ამოვარდნილო უეცრად ზიზლო!
იმის მაგიერ, რასაც მე ველი,
რას მომცემთ, სწრაფვა უარყო რათა?
არა — დარჩება წაურთმეველი
ნება ძებნისა შორეულ გზათა.

კომმარტ, რომელთაც დასჭრეს გულები,
თუ რამ დალენავს — მხოლოდ ურნალი.
არა, სხვა გზები არ მეგულება
სენთა ურიცხვთა განსაკურნალი!

ცა — დალაშქრული

მიყვარს მხარენი — ჩემი საფერი,
ლაყვარდებში მაქვს წმინდა საფარი,
ბრწყინავს ძონები, ელავს ფირუზი,
კრთის იავუნდი, ინვის საფირი.

მოგონებაში — უცხო სახელი,
ხსოვნაში — ვნება, კლდეზე სახალი,
შორ მომავალში — სიმალღებები:
შაფიქრ-საგრძნობი, სამზერ-სახილი.

საუკუნობით — ქარი ნაბერი,
ველი, ათასგზის ნახნავ-ნაბარი,
ცა — დალაშქრული, დამარცხებული,
დანაძლევი და გადანაბირი...

სიზმართა კარიჭასთან

წუხელის, როს თრთოდა სიზმართა ხომლი და
ფიქრები გაუყვინენ შორ გზებზე ბორიასს,
აღმოვჩნდი იმნაირ მხარეში, რომლიდან
ცხადი და სიზმარი თანაბრად შორია.

საგნები ბრწყინავდნენ. ყოველი მათგანი
აგებდა სასწაულს ჯადოსნურ სულთქმათა,
და ვიყავ უცხო და სხვაგვარი, რადგანაც
ცხადი და სიზმარი თანაბრად სუნთქავდა.

მატკობდნენ ჰანგნი და ყვავილნიც ხარობდნენ,
შევტრფოდი მშვენებებს, წარმტაცად აშოლტილთ,
და თუმც ჯერ ვერ მიველ სიზმრის სამყარომდე,
ვგრძნობდი — სიცხადესაც საკმაოდ დავშორდი.

ო, ასე შეგრძნება სად გადამიხარეს?
ამდენი ბურუსი რაგვარად დაგროვდა?
სიზმარი ბადებდა უთვალავ სიხარულს,
მაგრამ მათ მეტ ნაწილს სიცხადე აქრობდა.

შენც, სახეე ნატიფო, მარადულ განძივით
ურიცხვნი დღენი რომ ნატვრებით გმოსავდნენ,
ვგრძნობ, ჩემსკენ გამოვლე ურიცხვი მანძილი,
მაგრამ ამდენივე დაგაკლდა მოსვლამდე.

წამი დამლამები და წამი მთენები
განგებამ რატომღაც ამ ველეს არიდა,
ტალღათა მწკრივნი და ლურჯ შუქთა ფენები
ჩემსკენ მოილტვოდნენ ორივე მხარიდან.

და სული თუმცაღა ნეტარად მინებდა
ჟამს, ავსილს უთვალავ წამიერ ქმნილებით,
ვერც ერთი ნაპირი ვერ მაგრძნობინებდა
იმას, რაც მწყუროდა, სრულ ძალმოსილებით.

მახსოვს კი: თავს მადგა ვარსკვლავთა ხომლი და
ნავი მისცემოდა ნებიერ ბორიასს,
და ვიყავ იმნაირ მხარეში, რომლიდან
ცხადიც და სიზმარიც თანაბრად შორია.

ის იგივე მხარაა

ცაო, რისი შეგიძლია ხარება?
მოსძალავით ღრუბლებს თეთრი ჭაღარანი,
რომ მიყვარდა, ეს იგივე მხარეა,
მაგრამ მასში ბევრი რამე აღარ არი.

ახლაც ბევრი დაატყვევა მთვარემო,
სალამოჟამს ფერებს დაღვრის მზეც ლილიანს,
იგივეა, იგივეა გარემო,
მაგრამ მასში ბევრი რამე შეცვლილია.

თუმც იშლება მზე უთვალავ ფერებად,
ვგრძნობ, ბევრ მხატვარს ჟამმა ფუნჯი გაუხუნა,
მოსწყენია მრავალს ყოფიერება
და კარები სამუდამოდ გაუხურავს.

ქარო, დიდხანს და ჯიუტად გვიბერე,
ყოველივე არაერთხელ ნაუღლია,
საგნებსაც კი დასტყობიან სიბერე
და მოგზაურს ბილიკები დაუღლია.

აქ მრავალმა ქარიშხლებმა იკივლეს,
ბევრი მოხდა — შუბლთა უხვად დამლარავი,
რომ მიყვარდა, ეს მხარეა იგივე,
მაგრამ მასში ბევრი რამე აღარ არი...

„ჩემი კანონი — სიტყვის კონანი შევკონე, როგორც საუკუნენი“
დათო მალრაძე

უსაზღვროდ ბედნიერი ვარ, რომ მაქვს პატივი, ქართველი პოეტის, დათო მალრაძის პოეტური კრებული წარმოგიდგინოთ. ამთავითვე ვიტყვი, რომ ვისაუბრებ არა, როგორც გამომცემელი ამ წიგნისა, ანდა ავტორის ან უკვე მეგობარი, არამედ, როგორც პოეზიის მკვლევარი — ადამიანი, რომელმაც ორმოცდაათი წელი შეაღწია პოეზიის შესწავლას, ოცი წელია ხელმძღვანელობს ლიტერატურულ ჟურნალ „ატელიერ“-ს და ავტორია ხუთტომეულისა, სახელწოდებით „მეოცე საუკუნის იტალიური პოეზია“. და, როგორც იტალიური და უცხოური პოეზიის დაუღალავი მკითხველი, თავს ვალდებულად მივიჩნევ, კიდევ ერთხელ დავადასტურო, რომ დიდი ხანია, არ ნამიკითხავს ისეთი ღრმა, ისეთი ყოვლისმომცველი, ისეთი მძაფრი შთაბეჭდილების აღმძვრელი პოეზია, როგორც ამ კრებულშია წარმოდგენილი. და ამას იმიტომ არ ვამბობ, რომ ჩემი გამომცემელი წიგნი მოგაწონოთ, არამედ იმიტომ, რომ სრულიად დარწმუნებული ვარ ჩემი ნათქვამის სიმართლეში, რაც იტალიურმა კრიტიკამ კარგა ხანია დაადასტურა. ამიტომაც დავწერე ადრე და ახლაც ვავიშორებ: „ყოველგვარი მორიდების გარეშე შემძლია წარვადგინო დათო მალრაძე, როგორც თანამედროვეობის ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული პოეტი, რომელსაც, ჰაიდგერის სიტყვებს თუ ვავიშორებთ, ხელთ უპყრია ფარანი, რათა გაუნათოს გზასავალი არა მხოლოდ ქართველ ხალხს, არამედ მთელ კაცობრიობას“.

დათო მალრაძის ლექსების პირველივე სტრიქონებიდან მკითხველი უმაღლეს შეიგრძნობს ნამდვილი პოეზიის სუნთქვას, იმგვარ შთაგონებას პოეტისა, რომელსაც მთელი ეპოქის „სულის ასახვა“ განსაკუთრებულად ხელეწიფება. და ეს სწორედ მაშინ, როცა მეოცე საუკუნის გაუთავებელმა ექსპერიმენტებმა ძალა გამოაცალა პოეზიას, სიტყვა სინამდვილისგან განძარცვა და უარყო პოეზიის ჭეშმარიტი მონოდება, რომლის არსიც ადამიანთან ადამიანზე საუბარია.

დათო მალრაძის შემოქმედებაზე საუბარს მთელი ერთი წიგნი დასჭირდებოდა, მაგრამ ამჯერად, მსურს ის თავდაპირველი ემოცია გაგიზიაროთ, მისი ლექსების აღმოჩენამ რომ გამოიწვია ჩემში და მადლიერების ისეთი გრძობა, ისეთი ამაღლებული განცდა აღმძირა, რომ გადავწყვიტე, თავად დამეწერა ამ წიგნის — „ექოსა“ — და ადრე გამომცემული პოემის — „ჯაკომო პონტის“ — წინასიტყვაობები; დიახ, ამდენად დიდი იყო მის შემოქმედებით გამოწვეული აღტაცება. თუმცა მაინც შემოვიფარგლები რამდენიმე მინიმუმებით და მკითხველს შევთავაზებ თავად ჩაუღრმავდეს ამ ავტორის ლექსებს.

რა არის დათო მალრაძის „გამოცხადების“ დედაბერი?

უწინარეს ყოვლისა, მზაობა ეპოქალური მოვლენების სწორად შეფასებისა სწორედ იმ მომენტში, როცა გლობალიზაციის ფენომენით გატანჯულ ჩვენს პლანეტაზე კაცობრიობის ჰორიზონტი ფართოვდება; უნარი იმისა, რომ გასდოს ხიდი აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის, უწინამძღვროს განსხვავებული კულტურის მქონე ხალხებს, სინათლე მოჰფინოს იტალიურ პოეზიას, იტალიელ ერს, რომლის მიზართაც განსაკუთრებული სიყვარულითაა გამსჭვალული, კლასიკური და ქრისტიანული კულტურის მემკვიდრედ და აღორძინების აკვნად რომ მიიჩნევა და რომელმაც ადამიანს ევროპული და შემდეგ მსოფლიო Weltanschauung-ის ცენტრში მიუჩინა ადგილი, ფართოდ გაუხსნა რა კარი გეოგრაფიულ, სამეცნიერო, ტექნოლოგიურ და ხელოვნების აღმოჩენებს:

„შენ, იტალია, ხელთა გაქვს საშვი, მშვენიერების უკვდავ ფორმული... მორბის ქუჩაში ფეხშეული ბავშვი და თითზე ძაფით მზე აქვს მობმული.“
როგორ კითხულობს დათო მალრაძე თანამედროვეობას?

როგორც დანტე: იგი ეძიებს ანაგოგიურ საზრისს (ანაგოგიური — ბერძნ. სულის აღმყვანებელი გამოუთქმელ სიმადლებამდე), ანუ ისტორიულ და მეტაფიზი-

ორიულ პერსპექტივაში განხილული მოვლენების საბოლოო განმარტებას, როგორც წარსულისაგან შობილი ანმეოს შედეგს, იმ ანმეოსი, რომელსაც ძალუძს დასახოს მომავალი იმ განზომილებაში, რომელიც ჩვეულებრივ ყოფითობას გაცდება და უზენაეს სიმაღლეებში დაივანებს.

ჰუმანური და მოქალაქეობრივი შეგნებით ასე ძალუძდა განმსჭვალული პოეზია თავისთავად ქმნის შთაბეჭდილებას, რომ პოეტი საკუთარ თავში გრძნობს „მისიას“ — წარუძღვეს ხალხს, იყოს მისი სინდისი, შეახსენოს მას დიდი იდეალები. და ამ მისიას იგი მთელი პასუხისმგებლობით ეკიდება, როგორც პირად და ჭეშმარიტად მორალურ მოვალეობას. თუმცა მისი ცხოვრების ეს კრედიო და წესი მხოლოდ სახელს და დიდებას როდი განუზღაბდებ, მართლობისთვის, გარიყულობისთვის წირავს იმ ინდივიდუალს მიერ, ვინც ამ „ბნელების საკანის საუკუნეში“ ბნელ ინტრიგებს

ჯულიანო ლადოლფი

„ერთფეროვნებას დაპარაქვი მტერი“

INFORMATORE. BORGOMANERO 22.01.16

La cultura georgiana celebrata a Roma da una casa editrice borgomanerese

L'incontro alla Sala Paolina di Castel Sant'Angelo

L'orizzonte della casa editrice borgomanerese "Giuliano Ladolfi" va ben oltre quello nazionale, come dimostra la presentazione a Roma, lunedì 21 dicembre, nella Sala Paolina di Castel Sant'Angelo, dove il titolare ha illustrato la raccolta di poesie *Eco* di Dato Magradze, autore delle parole dell'Inno nazionale georgiano, già Ministro della Cultura, più volte parlamentare e candidato al Premio Nobel.

Il legame tra il poeta e le edizioni è stato intessuto da Nunu Geladze, da anni residente a Borgomanero. È uno dei più importanti poeti contemporanei, anzi il più importante che egli conosca, colui che tiene in mano la lanterna per illuminare il cammino non solo del popolo georgiano, ma di tutto il mondo.

Nel leggere i suoi versi il lettore avverte immediatamente il respiro della grande poesia, di quell'ispirazione che da Omero a oggi ha riempito la mente di ben pochi autori, i quali hanno saputo "rivelare" lo "spirito" di un'intera epoca. E questo avviene proprio nel momento in cui la poesia esce

due mondi che non possono più ignorarsi ed escludersi. È, quindi, intervenuto Giulio Greco, anch'egli titolare della casa editrice e studioso di poesia. Egli ha posto in luce il carattere di *humanitas*, proprio dello scrittore: «Questi valori sono presenti nella persona di Dato Magradze, come testimonia la sua biografia come personaggio pubblico e personaggio privato e come posso testimoniare grazie all'amicizia di cui sempre mi ha sempre beneficiato. In lui vediamo rappresentati i grandi

ბლართავს, ვინც მისი ლექსის გმირი პილატესავით ხელს იბანს და ავიწყდება ქართველი ხალხის მიერ თავისუფლები-სათვის ბრძოლით მოპოვებული ფასეულობანი. ყველადეფერ ამის მიუხედავად, პოეტი სასონარმეკეთ მარტოობას არ მიეცემა, არამედ თავისი წინაპრების მსგავსად მხედრული ღირსებით იბრძვის, არ უშინდება არც განხიზვლას, არც მარცხს და ღრმად სწამს, რომ საკუთარი სინდისის წინაშე აგებს პასუხს.

რა გზას გვისახავს დათო მალრაძის პოეზია?

იმყოფება რა „ევრაზიის გზასაყართან“ — „ძველი ათენის სიბრძნისა“ და „ისპაჰანის შუქს“ შორის, პოეტს გათვითცნობიერებული აქვს, რომ იგი კანონიერი მემკვიდრეა, ერთი მხრივ, დასავლეთისა („ათენი — რაციო, რომი — სამართალი“) და „იერუსალიმი — რწმენა!“ და, მეორე მხრივ, აღმოსავლეთისა — ბიზანტიურისა და ისლამისა: „ერთი წყლის ორი სათავე“, ორი სამყაროს შემაკავშირებელი რგოლი, რისი უგულუბელყოფაც დღეს აღარ შეიძლება. და რაკი ქრისტიანული ევროპა დღეს ერთმანეთის გამოორციხვას ქმედებებს ჩადის:

„რაც შეეხება ჯვრიან ევროპას, ხან თითებშუა წყალივით გარბის, „დელა გრაციას“ უძღვნის სერობას, ხან და ვინჩის კოდს დაეძებს სარფით“.

ასეთ დროს პოეტს ეკისრება ტრადიციების გამოხმობა:

„და ძველი კარის ახალ შელებას ელის სამყარო ღრმა და ხნიერი, როგორც ლაზარე ხელის შეხებას — ახალ სიცოცხლეს ძველი იერით“.

პოეტის მიერ დასახული პერსპექტივა განახლებული ქრისტიანული ჰუმანიზმია („მე, მოქალაქე ჯაკომო პონტი, კოზიმოსა და ლორენცოს მოდგმა“), რომლის ცენტრშიც იგულისხმება ჰუმანისტური და რელიგიური ფასეულობანი (იესოს კულტურა... „თქვენ დამნაშავეს ეძიებთ ჩემში, მე — ადამიანს დამნაშავეში“). დამეთანხმებით, რომ საოცარ თანხმობას აქვს ადგილი პაპი ფრანცისკის მიერ წლევეანდელი წლის მონყალების წლად გამოცხადებასთან.

ბისა, ქართველი პოეტი მოგვიწოდებს, რომ საჭიროა კვლავ გადაეჭდოს ერთმანეთს სიტყვა და რეალობა, როგორც აუცილებელი ელემენტი ჭეშმარიტების ძიებისთვის, როგორც მიზანი, რომელსაც ადამიანი ვერასოდეს მიაღწევს, რადგან მხოლოდ ღმერთშია ჭეშმარიტება, თუმცა უპირობოდ უნდა დაადგეს ჭეშმარიტებისკენ სავალ გზას. „თქვენ პირუტყვეული ცხოვრებისთვის არ გაჩენილხართ, — ცოდნა გეკუთვნისთ მოიპოვოთ და სათნოებანი“ (დანტე ალიგიერი, XVI სიმღერა. მთარგმნელები: კონსტანტინე გამსახურდია, კონსტანტინე კიჭინაძე, ტფილისი, სახელგამი, 1933. წ.გ.); დანტეს სწავლებით, სწორედ ეს უნდა იყოს ადამიანის უპირველესი მიზანი, ამავეს მოგვიწოდებს დღეს დათო მალრაძე და სწორედ ეს განასხვავებს მას ოპონენტებისგან, სოფიზმებით ყველაფრის ჭეშმარიტ მნიშვნელობას რომ ამახინჯებენ.

რაში სდებენ ბრალს პოეტს? მან გაბედა და ისევ ბედავს დაუპირისპირდეს დღეს გამეფებულ მენტალიტეტს, რომელსაც სურს დაამახინჯოს ადამიანის პიროვნული თავისუფლების არსი და მომხმარებლად აქციოს; ადამიანთა ურთიერთობის ერთადერთ სტრუქტურულ მოდელად „ბაზრის“ ლოგიკა დააწესოს. პოეტი ბრძოლას უცხადებს სწორედ ინდივიდის იმგვარ დეგრადაციას, მოგების საგნად რომ ითვლება, როგორც საქონელი. პოეტი ლადადებს ხელოვნების, პოეზიის, ოცნების, ყველა იმ სიკეთის ფასეულობაზე, რისი დანახვა და ყიდვა არ შეიძლება, თავისუფლებაზე, რომლის შეფასებაც შეუძლებელია, ვინაიდან ადამიანური ღირსების შიგნით არის ჩაკირული. პოეტს თავს ესხმიან, რადგან მას ადიდებს საქართველოს, სამშობლოს, რომელსაც უძღვნის, იშვიათ შინაგან თრთოლვას, ამ სტრიქონებში გადმოცემულს:

„ჩემო ქვეყანავ, რაც ხარ, ეგეც რომ ვერ ყოფილიყავ, არ გავს შემცველელი, მე მიყვარს ის, რაც ალბათ შეგეძლო, მე მიყვარს ის, რაც შენ ვერ შეძელი“.

იდეალისტები საქმისნებმა, ვაჭრებმა და ოპორტუნისტებმა შეცვალეს. და სწორედ პოლიტიკოსების მხრიდან ხედავს იგი ლალატს იმ იდეალებისადმი, რომლისთვისაც იბრძოდა:

„...მოვა, რომ შენი სული დაპებლოს, გაგაცნობს კანონს, მოყრის ჯალათებს, მოვა სამშობლო, როგორც სამსხვერპლო, შემოგხვევს მკლავებს“.

და გილალატებს“.

პოეტი არც იმ სასულიერო პირებს ერიდება, ვინც რეალურ ცხოვრებაში იესო ქრისტეს მცნებებს განუდგა:

„...რომ როცა ქრისტე მეორედ მოვა, რწმენა დახვდება ყველგან და არსად; დახვდება ღიბზე ჯვარი და ჯვარცმა, როგორც ოლარზე ბოზბაშის წვეთი. სალონში კლიმატკონტროლის განცდა, უკან ნომერით BEROO1“.

